

HRVATSKA
REVIZORSKA
KOMORA

Godišnji plan i program aktivnosti stalnog stručnog usavršavanja ovlaštenih revizora u organizaciji Hrvatske revizorske komore

za 2022. godinu

HRVATSKA
REVIZORSKA
KOMORA

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Stjepan Čuček, ovlaštenu revizor, ACCA

Napomena

Sadržaj ovog prezentacijskog materijala je informativnog karaktera. Upotreba prezentacijskog materijala ne oslobađa korisnika od poduzimanja potrebnih mjera predostrožnosti prije njegove uporabe, odnosno ne oslobađa korisnika od obveze primjene izvornih zakonskih odredbi i pravila struke, s toga se Hrvatska revizorska komora i autor prezentacijskog materijala ne mogu smatrati odgovornima prilikom uporabe ili u vezi s uporabom sadržaja koji se nalazi u prezentacijskom materijalu.

Uporaba sadržaja i podataka iz ovog prezentacijskog materijala dopuštena je pod uvjetom navođenja izvora podataka, osim u slučajevima kada je naznačeno drugačije.

Cilj (iz tč.II. godišnjeg programa)

1. prepoznati i ocijeniti rizike značajnih pogrešnih prikazivanja u financijskim izvještajima uslijed prijevare
2. prikupiti dostatan primjeren revizijski dokaz o ocijenjenim rizicima značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevare, kroz oblikovanje i implementaciju primjerenih reakcija
3. primjerenom reagirati na prepoznate prijevare ili na one na koje se sumnja

Sadržaj (iz tč.II. godišnjeg programa)

1. Karakteristike prijevare
2. Odgovornost za detekciju i prevenciju prijevare
3. Odgovornost revizora
4. Diskusija između članova tima u dijelu planiranja
5. Postupci procjene rizika i povezane aktivnosti
6. Prepoznavanje i procjena rizika značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara

Sadržaj (iz tč.II. godišnjeg programa)

7. Ocjena revizijskog dokaza

8. Revizor nije u mogućnosti nastaviti s angažmanom

9. Pisane izjave

10. Komunikacija s menadžmentom i onima koji su zaduženi za upravljanje

11. Dokumentacija

Nepoštvavanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Karakteristike prijevare

Pogrešna prikazivanja u financijskim izvještajima mogu nastati uslijed ili prijevare ili pogreške.

Razlikovni čimbenik između prijevare i pogreške jest to je li aktivnost koja rezultira pogrešnim prikazivanjima u financijskim izvještajima namjerna ili nenamjerna.

Za revizora su relevantna dva tipa namjernih pogrešnih prikazivanja:

- pogrešna prikazivanja koja su rezultirala prijevornog financijskog izvještavanja i
- pogrešna prikazivanja zbog zlouporabe imovine.

Inicijativa ili pritisak za počinuti prijevorno financijsko izvještavanje može postojati kada je menadžment pod pritiskom, iz izvora izvan ili unutar subjekta, da ostvari očekivane (i moguće nerealne) ciljeve zarada ili financijske rezultate – posebno s obzirom na to da posljedice za menadžment u slučaju neispunjavanja financijskih ciljeva mogu biti značajne.

Nepoštvavanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Karakteristike prijevare

U nekim subjektima, menadžment može biti motiviran smanjiti zarade za značajan iznos kako bi minimalizirao porez ili napuhati zarade da osigura financiranje od strane banke.

Prijevarno financijsko izvještavanje može biti ostvareno na sljedeći način:

- manipulacijom, falsificiranjem (uključujući krivotvorenje) ili izmjenom računovodstvenih evidencija ili potkrjepljujuće dokumentacije iz kojih su financijski izvještaji pripremljeni;
- pogrešnim prikazivanjima, ili namjernim propustima, u financijskom izvještavanju o događajima, transakcijama ili ostalim značajnim informacijama; i
- namjernom krivom primjenom računovodstvenih principa vezanih uz iznose, klasifikaciju, način prezentiranja ili objave.

Nepoštvavanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Karakteristike prijevare

Prijevare može biti počinjena menadžmentovim zaobilaženjem kontrola korištenjem tehnika kao što su:

- evidentiranje lažnih knjiženja, posebice pred kraj računovodstvenog razdoblja, kako bi se manipuliralo operativnim rezultatima ili ostvarili drugi ciljevi;
- neprimjerno usklađivanje pretpostavki i primjena procjena korištenih za procjenu stanja po računima;
- propuštanje, unaprijed priznavanje ili kašnjenje s priznavanjem događaja i transakcija u fi nancijskim izvještajima koji su nastali tijekom izvještajnog razdoblja;
- počinjenje, ili neobjavlivanje, činjenica koje mogu utjecati na iznose evidentirane u financijskim izvještajima;
- uključivanje u kompleksne transakcije koje su strukturirane kako bi se fi nancijska pozicija ili financijski rezultati subjekta krivo prezentirali; i
- mijenjanje zapisa i uvjeta vezanih uz značajne i neobične transakcije.

Nepoštvavanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Karakteristike prijevare

Zloupotreba imovine može biti počinjena na mnogo načina, kao što su:

- usmjereni lažni priljevi (na primjer, zloupotreba naplate po potraživanjima ili usmjeravanje primitaka u pogledu otpisanih računa na osobne račune u bankama);
- krađa fizičke imovine ili intelektualnog vlasništva (na primjer, krađa zaliha za osobnu upotrebu ili prodaju, krađa otpisane robe za preprodaju, urota s konkurencijom na način da se objave tehnološki podaci u zamjenu za plaćanje);
- način koji uzrokuje da subjekt plati za robu i usluge koje nije primio (na primjer, plaćanja nepostojećim dobavljačima, mito plaćen od strane dobavljača prodajnim agentima subjekta u zamjenu za napuhane cijene, plaćanja nepostojećim djelatnicima); i
- korištenje subjektive imovine za osobnu upotrebu (na primjer, korištenje subjektive imovine kao kolaterala za osobni kredit ili kredit povezanoj osobi).

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Odgovornost za prevenciju i detekciju prijevare

Primarna odgovornost za prevenciju i detekciju prijevara je na onima koji su zaduženi za upravljanje subjektom i na menadžmentu.

Važno je da menadžment, uz nadzor onih koji su zaduženi za upravljanje, stavi jak naglasak na prevenciju prijevara, što može smanjiti prilike za nastajanje prijevare i sakrivanje prijevare, što može uvjeriti pojedince da ne počine prijevare zbog vjerojatnosti otkrivanja i kažnjavanja.

U provođenju odgovornosti nadzora, oni koji su zaduženi za upravljanje razmatraju mogućnosti za izbjegavanje kontrola ili drugih neprimjerenih utjecaja nad procesom financijskog izvještavanja, kao što je nastojanje menadžmenta da upravlja zaradama s ciljem utjecaja na percepciju analitičara o poslovanju i profitabilnosti subjekta.

Odgovornosti Uprave i onih koji su zaduženi za upravljanje za financijske izvještaje

Uprava je odgovorna za sastavljanje i fer prikaz financijskih izvještaja u skladu s MSFI-jevima, i za one interne kontrole za koje Uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja konsolidiranih financijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

Nepoštvavanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Odgovornost revizora

Dok revizor može biti u stanju prepoznati potencijalne prilike za činjenje prijevare, revizor će teško odrediti jesu li pogrešna prikazivanja u područjima prosudbi, kao što su računovodstvene procjene uzrokovane prijevaram ili pogreškom.

Rizik da revizor neće otkriti značajno pogrešno prikazivanje uslijed prijevare menadžmenta veći je nego prijevaram djelatnika zato što je menadžment često u poziciji direktno ili indirektno manipulirati računovodstvenim evidencijama, prezentirati prijevarene financijske informacije ili zaobići kontrolne postupke koje su oblikovane kao prevencija sličnim prijevarama od strane ostalih djelatnika.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Odgovornost revizora

Kada prikuplja razumno uvjerenje, revizor ima obvezu zadržavanja stava profesionalnog skepticizma tijekom revizije, razmatrajući mogućnost za zaobilaženje kontrola od strane menadžmenta i priznajući činjenicu da revizijski postupci efi kasni za otkrivanje pogreške možda neće biti efi kasni u otkrivanju prijevare.

Dok revizor može biti u stanju prepoznati potencijalne prilike za činjenje prijevare, revizor će teško odrediti jesu li pogrešna prikazivanja u područjima prosudbi, kao što su računovodstvene procjene uzrokovane prijevarom ili pogreškom.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Odgovornost revizora

Odgovornosti revizora za reviziju financijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li financijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške i izdati izvješće neovisnog revizora koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visoka razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili skupno, utječu na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovi tih financijskih izvještaja. Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- Prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza financijskih izvještaja, zbog prijevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prijevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prijevare može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Definicije

Prijevarena – namjerna radnja jedne ili više osoba unutar menadžmenta, onih koji su zaduženi za upravljanje, zaposlenika ili trećih stranaka, koja uključuje varanje kako bi se stekla nepravedna ili nezakonita prednost.

Čimbenici rizika prijevare – događaji ili uvjeti koji ukazuju na poticaj ili pritisak da se poćini prijevarena ili stvara prilika za poćinjenje prijevare.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Profesionalni skepticizam

Revizor će zadržati stav profesionalnog skepticizma kroz reviziju, priznajući i mogućnost da mogu postojati značajna pogrešna prikazivanja uslijed prijevare, bez obzira na revizorovo prošlo iskustvo o poštenju i čestitosti menadžmenta subjekta i onih koji su zaduženi za upravljanje.

Ako uvjeti prepoznati tijekom revizije uzrokuju da revizor vjeruje da dokument možda nije autentičan ili da su uvjeti u dokumentu mijenjani ali nisu objavljeni revizoru, revizor će istražiti dalje. U tim slučajevima bolje je direktno confirmiranje s trećim stranama ili korištenje radom stručnjaka.

Kada su odgovori na upite menadžmentu ili onima koji su zaduženi za upravljanje nekonzistentni, revizor će istražiti nekonzistentnosti.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Diskusija između članova tima u dijelu planiranja

Diskusija posebnu pažnju pridati tome kako i gdje financijski izvještaji subjekta mogu biti podložni značajnim pogrešnim prikazivanjima uslijed prijevare, uključujući tome kako je prijevara mogla nastati (prihodi, procjene managementa).

Diskusija pruža priliku iskusnijim članovima tima da podijele njihova saznanja o tome kako i gdje financijski izvještaji mogu biti sumnjivi zbog značajnog pogrešnog prikazivanja uslijed prijevara.

Također, dozvoljava revizoru utvrđivanje kako će rezultati revizijskih postupaka biti podijeljeni između članova tima i kako će se tretirati bilo koji navodi prijevara do kojih revizor može doći.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Postupci procjene rizika i povezane aktivnosti

Postavljanje upita managementu

Menadžment je odgovoran za subjektive interne kontrole i za pripremu financijskih izvještaja.

Kako uprava ocjenjuje rizik povezan s mogućnošću materijalno značajnih pogrešaka u financijskim izvještajima kao posljedica prijevare? Na koji način, u kom obimu i kako često se provodi procjena?

Imate li saznanja o stvarno ili navodno počinjenim prijevarnim radnjama ili sumnjama na njih?

Kakav upravljački proces se koristi za prepoznavanje i rješavanje rizika prijevare u društvu?

Kakav upravljački proces se koristi za rješavanje specifičnih rizika prijevare čije postojanje je uprava utvrdila ili na koje je upozorena?

Kad je riječ o stanjima na kontima ili objavljenim podacima kod kojih je postojanje rizika prijevare izgledno, koji upravljački proces se koristi za prepoznavanje i rješavanje tih rizika?

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Postupci procjene rizika i povezane aktivnosti

Postavljanje upita managementu

Kako je uprava, ako uopće jest, obavještavala osobe ovlaštene za nadzor nad poslovanjem društva o svojim procesima za utvrđivanje i rješavanje rizika prijevernih radnji u društvu?

Kako je uprava, ako uopće jest, obavještavala radnike o svojim stavovima koji se tiču poslovne prakse i etičnosti?

Koje kontrole je uprava uspostavila da bi ovladala utvrđenim rizicima?

Jesu li uspostavljeni programi ili kontrole za ublažavanje konkretno utvrđenih rizika prijevare ili neki drugi oblici sprječavanja prijevare, odvraćanja od prijevare ili otkrivanja prijevare? Ako jesu, na koji način ih uprava prati i nadgleda?

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Postupci procjene rizika i povezane aktivnosti

Postavljanje upita managementu

Ako društvo posluje na nekoliko lokacija, postoje li lokacije ili poslovni segmenti u kojem su veći izgledi za rizik prijevare?

Jeste li ikada stekli dojam da se od vas traži, da vam se naređuje ili da ste izlagani pritisku da s obzirom na svoj sadašnji ili bivši položaj u društvu postupite protivno zakonu ili neetično? Postoji li išta što bi vam bilo čudno ili zbog čega biste osjećali nelagodu?

Koji čimbenici upravu izlažu pritiscima u financijskom izvještavanju?

Jesu li prethodne godine utvrđeni ikakvi slučajevi sukoba interesa (kod ovlaštenih osoba, članova uprave i direktora društva)? Ako jesu, kako su rješavani?

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Postupci procjene rizika i povezane aktivnosti

Postavljanje upita drugima u društvu

Revizor će ovisno o korporativnoj strukturi postaviti pitanja također nadzornom odboru, revizorskom odboru, internom revizoru, voditelju financija itd.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Postupci procjene rizika i povezane aktivnosti

Postavljanje upita internoj reviziji ili ostalima u društvu

Imate li saznanja o stvarno ili navodno počinjenim prijevarnim radnjama u društvu ili sumnjama na njih?

Je li uprava obavještavala radnike o svojim stavovima koji se tiču poslovne prakse i etičnosti? Ako jest, kako?

Kakav je vaš dojam u vezi s rizikom prijevare u društvu?

Jeste li ikad stekli dojam da se od vas traži, da vam se naređuje ili da ste izlagani pritisku da s obzirom na svoj sadašnji ili bivši položaj u društvu postupite protivno zakonu ili neetično? Postoji li išta što bi vam bilo čudno ili zbog čega biste osjećali nelagodu?

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Postupci procjene rizika i povezane aktivnosti

Postavljanje upita internoj reviziji

Je li vam ikada itko izrazio zabrinutost zbog toga što se od njega/nje ili drugih tražilo ili je bilo pritisaka da postupi odnosno postupe nezakonito ili neetički? Molimo obrazložite.

Je li se od vas ikada tražilo da na bilo koji način sudjelujete u pogrešnom iskazivanju iznosa u financijskim izvještajima? Ako jest, opišite postupke koji su se od vas tražili i navedite osobu koja je vam je to naložila.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijave i reakcije na iste

Postupci procjene rizika i povezane aktivnosti

Prepoznati neobični ili neočekivani odnosi

Revizor će ocijeniti mogu li neobični ili neočekivani odnosi koji su prepoznati tijekom analitičkih postupaka, uključujući postupke vezane uz račune prihoda, upućivati na rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijave.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevara i reakcije na iste

Prepoznavanje i procjena rizika značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara

U skladu s MRevS-om 315, revizor će prepoznati i ocijeniti rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara na razini financijskih izvještaja, i na razini tvrdnji financijskih transakcija, stanja računa i objava.

Kod prepoznavanja i procjene rizika značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara, revizor će, temeljem pretpostavki rizika prijevara u priznavanju **prihoda**, ocijeniti koje vrste prihoda, transakcija prihoda ili tvrdnje uzrokuju takve rizike. (rijetka pretpostavka da rizik nije primjenjiv na angažman).

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Prepoznavanje i procjena rizika značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevare

Značajno pogrešno prikazivanje zbog prijevarnog financijskog izvještavanja koje se odnosi na priznavanje prihoda često je rezultat precijenjenih prihoda kroz, na primjer, prerano priznavanje prihoda ili evidentiranje fiktivnih prihoda. To također može biti posljedica podcjenjivanja prihoda kroz, na primjer, neprimjereno pomicanje prihoda na kasnija razdoblja.

Rizici prijevare u priznavanju prihoda mogu biti veći u nekim subjektima nego u drugima. Na primjer, može postojati pritisak ili poticaj na menadžment da počini prijevarno financijsko izvještavanje kroz neprimjereno priznavanje prihoda u slučaju izlistanog subjekta kada je, primjerice, uspješnost mjerena temeljem godišnjeg porasta prihoda ili profita. Slično, na primjer, mogu postojati veći rizici prijevare u priznavanju prihoda u slučaju subjekata koji generiraju značajan dio prihoda kroz prodaju u gotovini.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Reakcije na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara

Sveobuhvatne reakcije

Dodijeliti i nadgledati djelatnike uzimajući u obzir znanje, sposobnosti i mogućnosti pojedinaca kojima će biti dodijeljene značajne odgovornosti u angažmanu i revizorove procjene rizika značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara za taj angažman. Potencijalno uključenje IT eksperata.

Ocijeniti mogu li odabir i primjena računovodstvenih politika subjekta, posebno onih koje su vezane za subjektivna mjerenja i kompleksne transakcije, upućivati na prijevarno financijsko izvještavanje koje proizlazi iz nastojanja menadžmenta da upravlja zaradama.

Inkorporirati elemente nepredvidivosti u izbor vrste, vremenskog rasporeda i obujma revizijskih postupaka. Povećano priznavanje potrebe potvrde iz drugog izvora objašnjenja ili izjava menadžmenta o značajnim pitanjima.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Reakcije na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevare

Revizijski postupci kao reakcija na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevare na razini tvrdnji

U skladu s MRevS-om 330, revizor će oblikovati i obaviti daljnje revizijske postupke čija su vrsta, vremenski raspored i obujam reakcija na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevare na razini tvrdnji.

Na primjer, ako revizor prepozna da je menadžment pod pritiskom ispunjenja očekivanja o zaradama, mogu postojati povezani rizici da menadžment napuhuje prodaju ulazeći u ugovore o prodaji koji uključuju uvjete koji omogućavaju priznavanje prihoda ili fakturiranje prodaje prije isporuke. U takvim slučajevima, revizor može, na primjer, oblikovati eksterne potvrde, ne samo da potvrdi otvorena stanja, nego da potvrdi i detalje ugovora o prodaji, uključujući datum, prava povrata i uvjete isporuke.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Reakcije na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara

Revizijski postupci kao reakcija na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara na razini tvrdnji

Ako revizor prepozna rizik značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara koji utječe na količine zaliha, ispitivanje subjektove evidencije zaliha može pomoći prepoznati lokacije ili stavke koje zahtijevaju posebnu pažnju tijekom ili nakon fizičkog popisa zaliha. Takav pregled može dovesti do odluke promatranja popisa zaliha na određenim lokacijama na nenajavljenoj osnovi ili provođenje popisa zaliha na svim lokacijama na isti datum.

Mijenjanje revizijskog pristupa u tekućoj godini. Na primjer, kontaktirajući glavne klijente i dobavljače usmeno uz slanje pisanih konfirmacija, slanje zahtjeva za konfirmacijama određenoj osobi unutar organizacije ili traženje više ili različitih informacija.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Reakcije na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara

Revizijski postupci kao reakcija na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara na razini tvrdnji

Ako posao stručnjaka postane značajan u pogledu stavki financijskih izvještaja za koje je procijenjeni rizik pogrešnog prikazivanja uslijed prijevara visok, provođenje dodatnih postupaka koje se tiču nekih ili svih pretpostavki stručnjaka, metoda ili nalaza kako bi se utvrdilo da nalazi nisu slučajno nerazumni, ili angažiranjem drugog stručnjaka za te svrhe.

Testiranje nepovredivosti evidencija i transakcija proizvedenih računalno.

Za prihode analitički testovi, konfirmacije trećih strana, ispitivanje prodajnog osoblja, testiranje cuttoffa

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Reakcije na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara

Revizijski postupci kao reakcija na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara na razini tvrdnji

Dodatne procedure revizora: brojanje gotovine ili vrijednosnica na kraju ili blizu kraja godine; analiziranje naplata otpisanih računa; analiziranje nedostataka zaliha po lokacijama i vrsti proizvoda; usporedba ključnih pokazatelja zaliha s industrijskim normama; analiziranje diskonta i povrata za neobične uzorke ili trendove;

Primjeri okolnosti koji ukazuju na mogućnost prevare:

Razlike u računovodstvenim evidencijama, nedostajući dokazi, problematični odnosi između revizora i menadžmenta

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Reakcije na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara

Revizijski postupci kao reakcija na rizike povezane s menadžmentovim zaobilaženjem kontrola

Menadžment je u jedinstvenoj poziciji postići prijevare zbog menadžmentove mogućnosti manipuliranja računovodstvenim evidencijama i pripreme prijevornih financijskih izvještaja kroz zaobilaženje kontrola za koje se inače čini da su efi kasne. Iako razina rizika menadžmentovog zaobilaženja kontrola varira od subjekta do subjekta, rizik je neovisno o tome prisutan kod svih subjekta. **Uvijek značajan rizik.**

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Reakcije na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara

Revizijski postupci kao reakcija na rizike povezane s menadžmentovim zaobilaženjem kontrola

1. Revizor će oblikovati i obaviti revizijske postupke vezano za testiranje glavne knjige:

Testirati primjerenost knjiženja provedenih u glavnoj knjizi i ostalih usklađenja provedenih u pripremi financijskih izvještaja.

Odabir uzorka

- Podjela knjiženja na ručna i automatska

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Reakcije na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara

Revizijski postupci kao reakcija na rizike povezane s menadžmentovim zaobilaženjem kontrola

Karakteristike prijevernih knjiženja za odabir uzorka:

- po nepovezanim, neobičnim, nasumice odabranim računima;
- provedena od strane pojedinaca koji obično ne provode knjiženja ili bez imena pojedinca;
- evidentirana na kraju razdoblja ili kao knjiženja nakon zatvaranja knjiga koja imaju malo ili nimalo objašnjenja ili opisa;
- provedena ili prije ili tijekom pripreme financijskih izvještaja koja nemaju broj računa;
- sadrže okrugle brojeve ili brojeve konzistentnog završetka;
- Knjiženja vikendom ili neradnim danima

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Reakcije na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara

Revizijski postupci kao reakcija na rizike povezane s menadžmentovim zaobilaženjem kontrola

Karakteristike prijevernih knjiženja za odabir uzorka (nastavak):

- Najveća knjiženja
- Benford analiza
- Najznačajnija knjiženja na odabranim kontima
- Završna knjiženja
- Knjiženja bez opisa
- Knjiženja na kontima prihoda na dugovnoj strani

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Reakcije na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara

Revizijski postupci kao reakcija na rizike povezane s menadžmentovim zaobilaženjem kontrola

Na temelju izabranog uzorka:

postaviti upite pojedincima koji su uključeni u proces financijskog izvještavanja o neprimjerenim ili neobičnim aktivnostima povezanim s procesiranjem knjiženja i ostalih usklađenja;

odabrati knjiženja i ostala usklađenja provedena na kraju izvještajnog razdoblja (poželjno za cijelo razdoblje)

Razmotriti s razine prijave čak i knjiženja koja su prethodno testirana na razini tvrdnje

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Reakcije na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara

Revizijski postupci kao reakcija na rizike povezane s menadžmentovim zaobilaženjem kontrola

Pribavljeni popratni revizijski dokazi (da/ne)	Pribavljeni popratni revizijski dokazi - dokument	Provedeni upiti (ako je primjenjivo)	Je li transakcija odgovarajuće odobrena (ako je relevantna) u skladu s internim procesom subjekta?	Je li transakcija točna, valjana i potkrijepljena autentičnom izvornom dokumentacijom, nije neobično složena i je li temeljni unos obračunat u skladu s relevantnim računovodstvenim okvirom (GAAP)?	Poslovno obrazloženje za unos u dnevnik:	Utječe li unos na KPI?
					Ima li temeljna transakcija iza temeljne stavke odgovarajuću ekonomsku pozadinu i poslovno opravdanje te je li u skladu s poslovnim potrebama i našim razumijevanjem subjekta, uključujući njegov proces financijskog izvještavanja?	(Ako je "Da", razmislite o poticajima za upravu da se uključi u prijevarno ponašanje bilježenjem unosa u dnevnik kako bi utjecali na identificirani KPI. Na primjer, angažirani timovi bi povećali svoj skepticizam ako bi kasni unos promijenio rezultate iz nedostatka u ispunjavanje cilja KPI-ja, čak i ako iznos knjiženja bio je mali.)

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Reakcije na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara

Revizijski postupci kao reakcija na rizike povezane s menadžmentovim zaobilaženjem kontrola

Postoji li razina subjektivnosti uključena u određivanje iznosa u temeljnici?	S obzirom na druge revizijske postupke i prikupljene dokaze, je li tim svjestan nedosljednosti ili proturječnih dokaza?	Postoje li identificirani pokazatelji prijevara?	Zaključak
---	---	--	-----------

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Reakcije na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara

Revizijski postupci kao reakcija na rizike povezane s menadžmentovim zaobilaženjem kontrola

2. Revizor će pregledati računovodstvene procjene zbog subjektivnosti

Ocijeniti upućuju li procjene i odluke od strane menadžmenta u pripremi računovodstvenih procjena uključenih u financijske izvještaje, iako su pojedinačno razumne, na moguće subjektivnosti o dijelu subjektivnog menadžmenta što može predstavljati rizik značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara.

Obaviti retroaktivni pregled menadžmentovih procjena i pretpostavki povezanih sa značajnim računovodstvenim procjenama u financijskim izvještajima prethodne godine;

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Reakcije na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara

Revizijski postupci kao reakcija na rizike povezane s menadžmentovim zaobilaženjem kontrola

2. Revizor će pregledati računovodstvene procjene zbog subjektivnosti

Razumijevanje				
Navedite procjenu	Opišite metode, pretpostavke, podatke, proces procjene, alate, kontrole, promjene iz prethodnih godina itd.			
Retrospektivna analiza prošlogodišnjih stanja				
Stanje prošle godine	Naknadno Stvarno stanje	Razlika	Komentari	
Analiza ovogodišnjih procjena				
Stanje ove godine	Revizorova procjena	Razlika	Komentari	
				Zaključak o pristranosti uprave

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Reakcije na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara

Revizijski postupci kao reakcija na rizike povezane s menadžmentovim zaobilaženjem kontrola

3. Revizor će pregledati značajne transakcije koje su izvan redovnog poslovanja

Pregled transakcija koje su na drugi način neobične uzimajući u obzir revizorovo razumijevanje subjekta i njegovog okruženja i ostale informacije prikupljene tijekom revizije, revizor ocjenjuje sugerira li poslovna opravdanost (ili nedostatak iste) transakcije da je možda došlo do prijevarnog ili nancijskog izvještavanja ili počinjanja zloupotrebe imovine.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Ocjena revizijskog dokaza

Revizor će ocijeniti upućuju li analitički postupci, koji su provedeni pred kraj revizije kod formiranja sveobuhvatnog zaključka o tome jesu li financijski izvještaji kao cjelina konzistentni s revizorovim razumijevanjem subjekta i njegovog okruženja, na ranije neuočen rizik značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara.

Posljedice prepoznatih prijevara ovise o okolnostima. Na primjer, na drugi način neznačajna prijevara može biti značajna ako uključuje viši menadžment. U tim okolnostima, pouzdanost dokaza koji je prije prikupljen može biti upitan budući da mogu postojati sumnje o potpunosti i istinitosti danih izjava i o vjerodostojnosti računovodstvenih evidencija i dokumentacija.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Revizor nije u mogućnosti nastaviti s angažmanom

Primjeri izvanrednih okolnosti koje mogu nastati i koje mogu dovesti u pitanje revizorovu mogućnost nastavljanja obavljanja revizije uključuju:

- (a) subjekt ne poduzima primjerene aktivnosti u pogledu prijevara koje revizor smatra potrebnima u okolnostima, čak i kada prijevara nije značajna za financijske izvještaje;
- (b) (b) revizorovo razmatranje rizika značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara i rezultata revizijskih testova ukazuju na značajan rizik značajnih i sigurnih prijevara; ili
- (c) revizor ima značajne dileme o kompetencijama ili čestitosti menadžmenta ili onih koji su zaduženi za upravljanje.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijave i reakcije na iste

Revizor nije u mogućnosti nastaviti s angažmanom

Revizor treba:

- (a) odrediti profesionalne i pravne odgovornosti primjenjive na okolnosti, uključujući postoji li zahtjev revizoru da izvjesti osobu ili osobe koje su imenovale revizora, ili u određenim slučajevima, regulativna tijela;
- (b) razmotriti je li primjereno povući se iz angažmana, gdje je povlačenje zakonski dozvoljeno;
- (c) ako se revizor povuče diskutirati s primjerenom razinom menadžmenta i onima koji su zaduženi za upravljanje o revizorovom povlačenju s angažmana i razloge za povlačenje; i razmotriti postoje li profesionalni ili pravni zahtjevi izvjestiti osobu ili osobe koje su imenovale revizora, ili u određenim slučajevima, regulativna tijela, o povlačenju revizora iz angažmana i razlozima za povlačenje.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Pisane izjave

Revizor će prikupiti pisane izjave menadžmenta u kojima menadžment:

- (a) priznaje svoju odgovornost za oblikovanje, implementaciju i održavanje internih kontrola za prevenciju i detekciju prijevare;
- (b) je objavilo revizoru rezultate svojih procjena rizika da financijski izvještaji mogu biti značajno pogrešno prikazani kao rezultat prijevare;
- (c) je objavilo revizoru svoje saznanje o prijevarama ili sumnji da one postoje, a koje utječu na subjekt i uključuju:
 - (i) menadžment;
 - (ii) djelatnike koji imaju značajne uloge u internim kontrolama;
 - (iii) ostale gdje prijevare može imati značajan efekt na financijske izvještaje;
- (d) je objavio revizoru svoja saznanja o bilo kojim navodnim prijevarama ili sumnji da one postoje, koje utječu na financijske izvještaje subjekta koje su im priopćene od strane djelatnika, bivših djelatnika, analitičara, regulatora ili ostalih.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Komunikacija s menadžmentom i onima koji su zaduženi za upravljanje

Ako je revizor prepoznao prijevaru ili je prikupio informacije koje upućuju da prijevare možda postoji, revizor će pravodobno komunicirati s primjerenom razinom menadžmenta s ciljem da informira one čija je primarna odgovornost prevencija i otkrivanje prijevare, o pitanjima relevantnim za njihove odgovornosti.

Ako revizor sumnja na prijevaru koja uključuje menadžment, revizor će komunicirati o tim sumnjama s onima koji su zaduženi za upravljanje i razgovarati s njima o vrstama, vremenskom rasporedu i obujmu revizijskih postupaka potrebnih za završavanje revizije.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Dokumentacija

U revizorsku dokumentaciju revizorovog razumijevanja subjekta i njegovog okruženja i procjena rizika značajnih pogrešnih prikazivanja, revizor će uključiti sljedeće:

- (a) značajne odluke donesene tijekom diskusije sa članovima tima o podložnosti subjektivih fi nancijskih izvještaja u pogledu značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara; i
- (b) prepoznavanje i procjenu rizika značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara na razini fi nancijskih izvještaja i razini tvrdnji.

Nepoštivanje kontrola od strane menadžmenta - primjeri procjene rizika prijevare i reakcije na iste

Dokumentacija

U revizorovom dokumentiranju reakcija na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja, revizor će uključiti sljedeću revizijsku dokumentaciju:

- Sveobuhvatne reakcije na procijenjene rizike značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara na razini financijskih izvještaja te vrste, vremenski raspored i obujam revizijskih postupaka i povezanost tih postupaka s procijenjenim rizicima značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara na razini tvrdnji;
- Rezultate revizijskih postupaka, uključujući one koje su oblikovane radi razmatranja rizika menadžmentovog zaobilaženja kontrola.

Revizor će uključiti u revizijsku dokumentaciju komuniciranja o prijevarama s menadžmentom, onima koji su zaduženi za upravljanje, regulatorima i ostalima.

Ako revizor zaključi da pretpostavka da postoji rizik značajnih pogrešnih prikazivanja uslijed prijevara povezanih s priznavanjem prihoda nije primjenjiva u okolnostima angažmana, revizor će uključiti u revizijsku dokumentaciju razloge za takav zaključak.

Izvori i literatura

- Međunarodni revizijski standardi

Hvala na pažnji!

Stjepan Čuček

scucek@deloittece.com

091 1440 091